

ISONKYRÖN KUNNAN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

Sisällys

1. Opiskeluhoitosuunnitelma Isossakyrössä.....	3
2. Opiskeluhoitotyön rakenne, tavoitteet ja keskeiset periaatteet.....	4
2.1 Yhteisöllinen opiskeluhoito.....	5
2.2 Koulu- ja opiskeluterveydenhoito.....	5
2.2.1 Kouluterveydenhoito.....	5
2.2.2 Opiskeluterveydenhoito.....	6
2.3 Kuraattoripalvelut	6
2.4 Psykologipalvelut.....	6
3. Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista	7
3.1 Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta.....	7
3.2 Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista.....	7
4. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi.....	8
5. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)	11
6. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa	12
7. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä ja toiminta kriisitilanteissa.....	14
7.1 Kiusaaminen.....	14
7.2 Toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa	14
8. Toimenpiteet opiskeluhoollon seuraamiseksi.....	16

Liitteet (4)

1. Opiskeluhooltosuunnitelma Isossakyrössä

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (377/2022 13§) velvoittaa opetuksenjärjestäjän laatimaan oppilaitoskohtaisen opiskeluhooltosuunnitelman. Lakiin on kirjattu seuraavasti:

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhooltosuunnitelma. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Opiskeluhooltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Suunnitelma on tarkistettava vuoden kuluessa siitä, kun 12 §:ssä tarkoitettu lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu.

Isonkyrön opiskeluhoollon ohjausryhmä on päättänyt, että opetuksenjärjestäjä laatii tämän yhden yhteisen opiskeluhooltosuunnitelman. Yksikkö-/koulukohtaiset suunnitelmat omine erityispiirteineen tarkennetaan päivitysten yhteydessä. Muilta osin kaikessa opiskeluhoollotoiminnassa noudatetaan yhteisiä samoja periaatteita.

Opiskeluhooltosuunnitelman laatimisesta vastaa opiskeluhoollon ohjausryhmä, jonka kokoonpanoksi Isonkyrön kunnan sivistyslautakunta on määritellyt sivistysjohtajan (koollekutsuja), kuraattorin, yläkoulun rehtorin, lukion rehtorin, alakoulun koulunjohtajista edustajan, kouluterveydenhoitajan, koulupsykologin, vastaavan erityisopettajan ja opinto-ohjaajan.

Suunnitelman laatimisessa on huomioitu oppilaitosten henkilöstöjen, opiskelijoiden ja huoltajien näkemyksiä koulunjohtajien/rehtoreiden järjestämien kyselyjen tulosten muodossa. Opiskeluhooltosuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan esimerkiksi vuosittaisista opiskelijoille ja huoltajille kyselyistä saatavan tiedon perusteella. Kappaleessa 8. on kuvattu toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi.

Päivitetty suunnitelma otetaan käyttöön 1.8.2025.

Hyvinvointisuunnitelman rinnalla seuraavat suunnitelmat liittyvät olennaisesti lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen Isonkyrön kunnassa. Osassa ohjelmista on tarkoin määriteltäviä tavoitteita, toimenpiteitä ja seurantamenetelmiä eikä niiden kaikkien toistaminen hyvinvointisuunnitelmassa olisi mielekäästä. Joistakin suunnitelmista on kuitenkin poimittu tavoitteita hyvinvointisuunnitelmaan. Hyvinvointisuunnitelmaa on tarkoitus käyttää välineenä tuoda säännöllisesti toimielinten tietoon tavoitteiden seurantaa ja toteutumista.

- Markkinointistrategia
- Kuntastrategia 2025
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
- Ehkäisevän päihdetyön vuosikello
- Unicefin lapsiystävällinen kunta -malli
- Varhaiskasvatussuunnitelma
- Harrastamisen Suomen malli
- Eteläpohjalainen perusopetuksen opetussuunnitelma 2016-, päivitys 2025-
- Kyrönmaan lukion opetussuunnitelma 2021-, päivitys 2025-

2. Opiskeluhooltotyön rakenne, tavoitteet ja keskeiset periaatteet

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta opiskeluhoolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Opiskeluhooltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus.

Taulukossa 1. on avattu opiskeluhoollon rakennetta sekä tehtäviä hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjän näkökulmasta. Alueellisen opiskeluhoollon yhteistyöryhmän roolia ja hyvinvointialueen tuottamia palveluita. Koulutuksen järjestäjän oman monialaisen opiskeluhoollon ohjausryhmän työtä sekä koulu- ja yksikkökohtaisen opiskeluhooltoryhmän tehtäväkenttää. Myös monialaisen asiantuntijaryhmän roolia on avattu kyseisessä

taulukossa.

Taulukko 1. Opiskeluhoollon rakenne ja tehtävät

Opiskeluhoollon toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi oppilailla on oikeus opiskeluhoollon palveluihin, joita ovat kouluterveydenhoolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. Opiskeluhoollon palveluilla järjestämisvastuu on hyvinvointialueella, jolle opetuksen järjestäjä vuokraa/tarjoaa asianmukaiset tilat.

Yhteisöllisen opiskeluhoollon keskeiset periaatteet on kirjattu jäljempänä kappaleeseen 4 ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteet kappaleeseen 5.

2.1 Yhteisöllinen opiskeluhoito

Jokaisessa oppilaitoksessa toimii omat yhteisölliset opiskeluhoitoryhmänsä ja niiden toimintatavat ja kokoon-tumiskerrat lukuvuositason vaihtelevat eri oppilaitoksissa 4 -10 välillä. Yhteisöllisiä opiskeluhoitoryhmiä johta-vat rehtorit, koulunjohtaja tai varakoulunjohtaja. Ryhmään kuuluvat koulun päätöksen mukaan esim. opettaja-edustaja (luokan- ja/ tai aineenopettaja), terveydenhoitaja, kuraattori, erityisopettaja ja koulupsykologi. Ylä-koulussa ja lukiossa lisäksi opinto-ohjaaja/ oppilaanohjaaja. Ryhmän kokoonpano kirjataan koulun vuosisuun-nitelmaan.

Hyvinvointia ylläpitävän toimintakulttuurin luominen edellyttää aitoa osallisuutta ja sitoutuneisuutta, siksi sen monialaisten jäsenten tulee osallistua ryhmän tavoitteelliseen työskentelyyn tarpeen mukaisesti.

Jokainen opiskeluhoitoryhmän jäsen tuo asiantuntemuksensa ryhmään ja koko oppilaitosyhteisöön. Opiske-luhoitoryhmät voivat myös kuulla tarvittaessa muita asiantuntijoita.

Tämän lisäksi myös opiskelijoiden ja huoltajien osallistaminen yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän työskente-lyyn on ensiarvoisen tärkeää. Tällöin esimerkiksi oppilaitosten opiskelijakuntien hallitusten jäsenet ja tukioppi-laat voivat toimia opiskelijaedustajina ryhmissä. Kodin ja koulun välinen sekä vanhempainyhdistyksen kanssa tehtävä yhteistyö heidän osallistamiseksi on myös oleellinen osa yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän toi-mintaa.

Isonkyrön esi- ja perusopetuksen sekä lukion yhteisöllisissä opiskeluhoitoryhmissä käsiteltävät asiat pohjau-tuvat koulun toiminnan kannalta keskeisiin teemoihin.

2.2 Koulu- ja opiskeluterveydenhoito

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon järjestää Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue. Tavoitteena on koko kouluyh-teisön hyvinvoinnin ja opiskelijoiden terveyden edistäminen sekä terveen kasvun ja kehityksen tukeminen. Opiskeluterveydenhuollon tavoitteena on tukea toisen asteen opiskelijoiden terveyttä, hyvinvointia ja opiskelu-kykyä, sekä edistää opiskeluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta ja koko opiskeluyhteisön hyvinvointia.

2.2.1 Kouluterveydenhoito

Kouluterveydenhuollon tavoitteena on koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja opiskelijoiden terveyden edistämi-nen sekä terveen kasvun ja kehityksen tukeminen. Työtä tehdään luottamuksellisesti ja sovitusti yhdessä oppi-laiden, huoltajien, koulun henkilökunnan ja muiden palveluntarjoajien kanssa.

Peruskoulussa terveydenhoitaja tapaa opiskelijat vuosittain. Ensimmäisellä, viidennellä ja kahdeksannella luo-kalla tehdään laaja terveystarkastus, jonka tekemiseen osallistuvat terveydenhoitaja ja lääkäri. Laajaan tar-kastukseen kutsutaan huoltajat mukaan.

Terveystenhoitaja ottaa vastaan oppilaita koulukohtaisesti sovittuina aikoina. Huoltaja voi ottaa yhteyttä oppilaan terveyttä ja hyvinvointia koskevissa asioissa omaan terveydenhoitajaan.

2.2.2 Opiskeluterveydenhuolto

Opiskeluterveydenhuolto järjestää terveyden- ja sairaanhoitopalvelut opiskelijoille, mukaan lukien mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen sekä suun terveydenhuolto. Työtä tehdään luottamuksellisesti ja sovitusti yhdessä opiskelijoiden, alaikäisten opiskelijoiden huoltajien, koulun henkilökunnan ja muiden palveluntarjoajien kanssa.

Opiskeluterveydenhuollon asiakkaita ovat lukion opiskelijat. Opiskeluterveydenhuollon palveluihin on oikeus kaikilla, jotka opiskelevat päätoimisesti vähintään kahden kuukauden ajan tutkintoon johtavassa koulutuksessa.

Opiskelijoille järjestetään terveydenhoitajan tarkastus ensimmäisenä opiskeluvuotena. Lääkärintarkastus tehdään ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuotena, jollei sitä ole tehty opiskelijaksi hyväksymisen yhteydessä.

Yhteydessä voi olla oman oppilaitoksen terveydenhoitajaan, mikäli opiskelijalla on terveyteen tai hyvinvointiin liittyviä huolenaiheita. Terveystenhoitajat ottavat vastaan opiskelijoita koulukohtaisesti sovittuina aikoina. Lisätietoja saa omasta opiskeluterveydenhuollosta.

2.3 Kuraattoripalvelut

Kuraattorin palvelut järjestää Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue. Kuraattorin tehtävänä on tukea oppilaita tai opiskelijoita erilaisissa elämäntilanteissa. Kuraattorin kanssa voit keskustella esimerkiksi opiskeluun, elämäntilanteeseen, itsenäistymiseen, jaksamiseen, perhe-, kaveri- ja seurustelusuhteisiin liittyvistä asioista.

Työtä tehdään luottamuksellisesti ja sovitusti yhdessä oppilaiden tai opiskelijoiden, huoltajien, koulun henkilökunnan sekä muiden palveluntarjoajien kanssa.

Huoltaja voi ottaa kuraattoriin yhteyttä, jos huoli lapsen asioista herää. Yhteydenoton jälkeen lähdetään yhdessä miettimään asiaa ja etsimään keinoja tilanteeseen.

Oppilaalle/opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. (OHL 15 §)

2.4 Psykologipalvelut

Opiskeluhuollon psykologi tukee koulunkäyntiä, oppimista ja oppilaan tai opiskelijan psyykkistä hyvinvointia ja

auttaa oppimisvaikeuksissa. Hän selvittää mielenterveyteen liittyviä ongelmia ja tarvittaessa arvioi oppilaan tai opiskelijan hoidon tai tuen tarvetta.

Opiskeluhoollon psykologi osallistuu koko oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin kehittämiseen. Hän ohjaa oppilaan tai opiskelijan tarvittaessa myös muiden palveluiden piiriin.

Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. (OHL 15 §)

Psykologipalvelut kouluille järjestää Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue

3. Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista

3.1 Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta

Isossakyrössä työskentelee Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen yksi kokoaikainen kouluterveydenhoitaja ja koulukuraattori. Kouluterveydenhoitajalle kuuluvat kaikki peruskoulun ja lukion opiskelijat, koulukuraattorille kuuluvat perusopetus- ja lukio-opiskelijoiden lisäksi esikoululaiset. Koululääkäri on koululla noin kahtena päivänä kuukaudessa, tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan myös enemmän. Koulupsykologipalveluille on kouluilla tarve, tällä hetkellä (05/2025) psykologipalveluja on ainoastaan Keskustan koulun oppilaille.

Isossakyrössä Keskustan koululla toimii erityisopetuksen pienryhmä ja pienryhmä, joka on tarkoitettu niille oppilaille, jotka opiskelevat toiminta-alueittain. Yläkoulun yhteydessä toimii pienryhmä, joka on tarkoitettu 7.- 9. luokkalaisille.

Isossakyrössä on kolme lastensuojelun erityisyksikköä ja yksi perusyksikkö, joissa on yhteensä 42 paikkaa. Sijoitetut lapset käyvät joko lähikouluun tai kolmen eri yksikön yhteydessä olevaa Isonkyrön kunnan pienryhmää. Tämä lisää merkittävästi opiskeluhoollon tarvetta.

Lisäksi Isossakyrössä on valtakunnallinen tilanne, joka näkyy kouluterveyskyselyn tuloksista, että yläkoulun oppilaiden kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus on kasvanut ja mielenterveyspalveluiden tarve lisääntynyt. Oppimisen haasteet ja muut käytöspuolen ongelmat ovat myös yhtenä opiskeluhoollon lisääntyneeseen tarpeeseen.

3.2 Arvio käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista

Taulukossa 2. on esitetty arviot käytettävissä olevista palveluista sekä palvelujen tarve kuraattorin, terveydenhoitajan ja psykologin osalta Isonkyrön eri perusopetuksen ja toisen asteen oppilaitoksissa (alakoulut, yläkoulu ja lukio). Taulukossa 2. oppilasmääriin on laskettu mukaan esiopetuksen oppilaat. Oppilasmäärät on huomioitu (20.9.2022) ja 20.9.2024 tilanteen mukaisesti.

		KURAATTORI				TERVEYDENHOITAJA				PSYKOLOGI			
	Oppi- las- määrä	palvelujen tarve		palvelua tarjolla		palvelujen tarve		palvelua tarjolla		palvelujen tarve		palvelua tarjolla	
		yhteisöllinen työ ja yhteistyö	yksilöllinen työ	yhteisöllinen työ ja yhteistyö	yksilöllinen työ	yhteisöllinen työ ja yhteistyö	yksilöllinen työ	yhteisöllinen työ ja yhteistyö	yksilöllinen työ	yhteisöllinen työ ja yhteistyö	yksilöllinen työ	yhteisöllinen työ ja yhteistyö	yksilöllinen työ
Keskustan koulu	(213) 200	0.09	0.30	0.04	0.24	0.03	0.41	0.01	0.31	0.02	0.25	0.02	0.25
Valtaalan koulu	(72) 66	0.05	0.1	0.01	0.09	0.02	0.11	0.01	0.09			-	-
Kylkkälän koulu	(98) 74	0.05	0.1	0.01	0.09	0.02	0.14	0.02	0.1			-	-
Isonkyrön yläkoulu	199 (190)	0.15	0.3	0.09	0.27	0.06	0.38	0.05	0.27			-	-
Lukio	(90) 118	0.03	0.15	0.03	0.13	0.04	0.15	0.03	0.11			-	-
Yht. HTV	(676) 654	0.37	0.95	0.18	0.82	0.17	1.19	0.12	0.88	0.2	0.8	0.02	0.22

Taulukko 2. Käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut ja palvelujen tarve kuraattorin, terveydenhoitajan ja psykologin osalta.

Lakisääteiset henkilöstömitoitukset:

Kuraattori 670 oppilasta

Koulupsykologi 780 oppilasta

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen suositukset henkilöstömitoituksesta:

Kouluterveydenhoitaja 480 oppilasta

Opiskelijaterveydenhoitaja 570 oppilasta

Koululääkäri 2100 oppilasta

4. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi

Isonkyrön kunnassa kaikilla kouluilla (perusopetus ja lukio) noudatetaan yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämistä samoja periaatteita.

Yhteisöllinen opiskeluhoito on tärkeä osa perus- ja lukio-opetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Oppilaiden ja opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (*opetussuunnitelman mukainen ja opetuksen järjestäjän opiskeluhoito*) mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen.

Yhteisöllinen opiskeluhoito tarkoittaa toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Koulun henkilökunnalla on ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista.

Esi- ja perusopetuksessa sekä lukiossa suoritetaan tiedonkeruuta vuosittain monien eri tahojen toimesta. Näistä saatua tietoa hyödynnetään opetuksen, kasvatuksen ja koulutoiminnan suunnittelussa sekä oppilaitosten hyvinvoinnin kehittämisessä. Näistä keskeisimmät kyselyt ovat:

- Koululaisten terveyskysely (joka toinen vuosi). Kysely järjestetään 4., 5., 8. ja 9. luokkien oppilaille sekä lukion 1. ja 2. vuosiluokan opiskelijoille.
- TEAviisarin terveyskysely (joka toinen vuosi). Kysely kunnille terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyön tukemiseksi.
- MOVE-mittaukset osana koululiikuntaa (joka vuosi) 5. ja 8. luokille
- KARVI (Kansallinen koulutuksen arvioinnikeskus). Kysely esi- ja perusopetukseen oppimistulosten arvioimiseksi ja koulutuksen kehittämiseksi laaja-alaisesti, eri osa-alueisiin kohdennettuna.
- PISA (Programme for International Students Assessment), kansainvälinen oppimistutkimus (joka 3. vuosi)
- Isonkyrön oma kiusaamiskysely toteutetaan joka toinen lukuvuosi keväällä luokille 4.- 9.luokille.
- Kiusaamisen vastaisen mallin -tulokset raportoidaan lautakunnalle vuosittain

Näiden lisäksi Isossakyrössä otetaan osaa erilaisiin hankkeisiin, joiden tuloksia hyödynnetään oppilaitosten toiminnan suunnittelussa ja käytännössä.

Taulukossa 3. kuvataan Yhteisöllisen opiskeluhoitoon tavoitteet, tehtävät, kokoontumiset ja kirjaamiskäytänteet.

Yhteisöllinen opiskeluhoito	
Tavoitteet	- Kouluyhteisön ja oppilasryhmien hyvinvoinnin seuraaminen, arvioiminen ja kehittäminen - Kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä huolehtiminen (koulurakennus, -tilat ja -välineet)
Tehtävät	Hyvinvointiin liittyvien koko kouluyhteisöä koskevien tavoitteiden asettaminen, konkreettisten toimien suunnittelu, toteutumisen seuranta ja arviointi yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa Toimenpiteet oppilaiden osallisuuden lisäämiseksi Kouluun kiinnittymisen toimenpiteet yhteisötasolla

Opiskeluhuoltoryhmää johtaa rehtori, koulunjohtaja tai varakoulunjohtaja. Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen tulee ottaa huomioon kaikessa yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelussa, toteuttamisessa, arvioinnissa ja kehittämisessä. Ryhmään kutsutaan tarvittaessa muita lasten ja nuorten hyvinvointia edistäviä viranomaisia ja toimijoita.

Yhteisöllinen koulukohtainen opiskeluhuoltoryhmä käsittelee esimerkiksi seuraavia asioita:

- Järjestyssääntöjen valmistelu ja päivittäminen
- Miten lakien edellyttämää opiskeluhuoltoa toteutetaan (kasvatukselliset ja kurinpidolliset keinot ja niiden seuranta PoL 35, 36)
- Toimintatavat kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa (koulurakennus, opetustilat ja –välineet, eri oppimisympäristöt, välitunnit)
- Poissaolojen seuranta, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen
- Koulun ulkopuolisten, hyvinvointia edistävien tahojen kanssa tehtävän yhteistyön menettelytavat
- Nivelvaiheiden vastuut ja toimintatavat koulun tasolla
- Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus
- Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen
- Kouluterveyskyselyn tulosten läpikäynti
- Opiskeluhuollon TEA-viisari

Turvallisuutta koskevat ohjeet (esim. koulukuljetusten odotusajat)

Kokoontuminen ja kirjaaminen

- Opiskeluhuoltoryhmä kokoontuu vähintään 4 kertaa lukuvuodessa. Koollekutsujana toimii ryhmän puheenjohtaja. Kokouksista kirjoitetaan muistiot.

Isonkyrön kunnan perus- ja lukio-opetuksen koulujen yhteisölliset opiskeluhuoltoryhmät käsittelevät vuosittain kiusaamiskyselyiden tuloksia sekä kouluterveyskyselyn tuloksia aina kun kysely toteutetaan. Kyselyiden tulokset esitellään oppilaille, opiskelijoille ja opettajakunnille. Lukiolla opiskelijoilta kerätään kyselyillä säännöllisesti, vähintään kerran lukion aikana, tietoa viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista ja heitä kannustetaan tuomaan henkilökunnan tietoon koulun kehittämiskohteita.

Kouluilla laaditaan toimintatavat päihteiden käytön ennaltaehkäisevään työhön ja käyttöön puuttumiseen. Kunnassa ehkäisevästä päihdetyöstä vastaa hyvinvointilautakunta, joten ehkäisevää päihdetyötä tehdään yhdessä hyvinvointipalveluiden kanssa.

Kouluilla tehdään työsuojelutarkastuksia säännöllisesti työsuojelun toimintaohjelman mukaisesti. Samalla korjataan vaara- ja riskipaikkoja myös opiskelijoiden ympäristössä. Rehtori tai koulunjohtaja vastaa oppilaitoksen turvallisuudesta ja kouluyhteisön hyvinvoinnista.

Toimintamalli oppilaiden ja opiskelijoiden poissaolojen ehkäisemiseksi ja suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä niihin puuttumiseksi kuvataan opetussuunnitelmassa sekä poissaoloihin puuttumisen mallissa. kts. LIITE 1 . (1a. poissaolon portaat perusopetus ja 1 b poissaolon portaat lukio).

5. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan kouluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa seurataan ja edistetään oppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu aina oppilaan sekä tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

5.1 Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen

Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaa ensisijaisesti se, jolla huoli herää, mutta hän voi ottaa myös yhteyttä opiskeluhooltohenkilöstöön ja yhdessä sopia kuka ryhmän kokoaa. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä jäseniksi vain opiskelijan, tai ellei hänellä ole ikänsä tai kehitystasonsa vuoksi edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Pienten lasten osalta suostumuksen antaa aina huoltaja.

Jos opiskelija tai huoltaja kieltäytyy monialaisen ryhmän toiminnasta, arvioidaan lapsen tai nuoren etu tapauskohtaisesti ja harkitaan lastensuojeluilmoituksen tekemistä.

Opiskelija voi kieltää huoltajaansa (tai muuta laillista edustajaansa) osallistumasta itseään koskevan opiskeluhoitoasian käsittelyyn sekä itseään koskevien salassa pidettävien tietojen antamisen huoltajalleen, jolle se selvästi ole hänen etunsa vastaista. Tällöin on tehtävä arvio oppilaan edusta ottaen huomioon opiskelijan ikä, kehitystaso, muut henkilökohtaiset ominaisuudet sekä asian laatu. Arvion edun toteutumisesta tekee koulun opiskeluhoollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö (terveydenhoitaja, koulupsykologi tai koulukuraattori).

Jos koulun työntekijä arvioi, että opiskelija tarvitsee opiskeluhoollon palveluja, hän keskustelelee asiasta ensin opiskelijan kanssa ja on tarvittaessa yhteydessä huoltajiin. Työntekijä ohjaa opiskelijan opiskeluhoollon palveluihin.

Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, työntekijä ilmoittaa oppilaan yhteydenottotarpeesta opiskeluhoollon työntekijälle viipymättä sähköisellä Wilma-järjestelmällä ja antaa tiedossaan olevat tarvittavat tiedot.

Mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun järjestetään myös opiskelijan, hänen huoltajansa tai muun henkilön yhteydenoton perusteella. Vastuu asian ilmoittamisesta opiskeluhoollon työntekijälle on yhteydenoton saaneella työntekijällä.

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että perusopetuksen oppilaalle, jolle on määrätty 36 §:n 1 momentissa tarkoitettu kurinpitotoimi tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavaksi työpäiväksi 36 §:n 2 tai 3 momentin nojalla, järjestetään tarvittava oppilashuolto. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa 36 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden jälkeen.

Koulupsykologin arviointiin/ tutkimuksiin ohjaututaan Etelä- Pohjanmaan hyvinvointialueen ohjeistuksen mukaisesti. LIITE 2. (ohjautuminen psykologin tutkimuksiin).

Tuen tarpeen ilmetessä oppilaalla on oikeus ryhmäkohtaisen tuen saamiseen. Kyseistä tukea saavalle oppilaalle ei tehdä tuen päätöksiä eikä laadita kirjallista suunnitelmaa. Oppilaalla on oikeus saada oppilaskohtaisia tukitoimia, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat riittämättömiä. Opettava/opettavat opettajat laativat oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin ja tuen toteuttamista koskevan suunnitelman. Tarvittaessa ja pyydettyäessä tuen tarpeen arviointiin osallistuvat opettajien lisäksi opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat. Sivistysjohtaja tekee kirjallisen päätöksen arvioinnin ja suunnitelman pohjalta.

5.2 Opiskeluhuoltokertomukset

Monialaisen asiantuntijaryhmän kokouksesta laaditaan opiskeluhuoltomuistio. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon muistio kirjataan Wilma- järjestelmään. Tähän muistioon on pääsy vain ja ainoastaan asianomaisilla eli, jotka ovat saaneet suostumuksen osallistua yksilökohtaiseen opiskeluhuollon palaveriin tai joille on erikseen myönnetty lupa.

Jokaisessa oppilaitoksessa opiskelijakohtaisista muistioista syntyy opiskeluhuoltokertomus. Rekisteristä vastaa oppilaitoksen koulunjohtaja tai rehtori. Opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 23§)

Opiskeluhuoltorekisteriin eivät kuulu potilas- tai kuraattorien asiakaskertomukset, jotka kuuluvat asianomaisten omiin rekistereihin.

Erityisesti arkaluonteisten henkilötietojen, joita opiskelijahuoltorekisterit lähes aina sisältävät, käsittely on hyvin rajoitettua. Julkisuuslain mukaan salassa pidettäviä viranomaisen hallussa olevia tietoja ei saa luovuttaa sivulille, ellei siihen ole laissa säädettyä perustetta tai sen, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty, antamaa lupaa. Opiskelijahuoltorekisterit sisältävät salassa pidettäviä tietoja.

6. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhuoltopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhuollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on

opiskeluhuollossa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä. Yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä tekee yläkoulussa ja lukiossa yhteistyötä oppilas- ja opiskelijakunnan sekä tukioppilaiden kanssa osallisuuden ja myönteisen ilmapiirin parantamiseksi.

Kaikilla kouluilla huoltajille järjestetään yhteisiä ja luokkakohtaisia kotiväeniltoja, joissa jaetaan ajankohtaista ja ongelmia ennaltaehkäisevää tietoa sekä keskustellaan yhteisistä tavoitteista oppilaiden hyvinvoinnin lisäämiseksi. Jokaisella alakoululla toimii vanhempainyhdistykset, jotka osaltaan saavat olla mukana toimintaa suunniteltaessa. Myös erilaiset kyselyt huoltajille ovat käytössä, jolla kartoitetaan heidän ajatuksiaan ja toiveitaan. Tällä toiminnalla halutaan osallistaa huoltajia ja tuoda heidät mukaan kehitettäessä koulun toimintakulttuuria.

Yläkoulussa ja lukiossa toimii erilaisia opetustoimen henkilöstöstä koostuvia tiimejä, joiden tehtävänä on suunnitella ja toteuttaa kouluvuoden aikana osallisuutta ja kouluviihtyvyyttä lisääviä tapahtumia. Opettajienkouksissa jaetaan yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamisen kannalta tärkeää tietoa ja suunnitellaan uusia toimivia tapoja toteuttaa yhteisöllistä opiskeluhoolltoa.

Koulunkäynninohjaajat toimivat moniammatillisissa työyhteisöissä, joiden tähtäimenä on luoda tukea tarvitsevalle opiskelijoille turvallinen ja kannustava oppimisympäristö. Työ on oppilaiden ohjaamista, avustamista ja tukemista oppimisprosessin eri vaiheissa itsenäisyyttä ja omatoimisuutta korostaen. Koulunkäynninohjaajat tukevat oppilaiden henkistä kasvua ja osallistuvat oppilaiden koulutyötä koskevaan suunnitteluun ja yhteistyöhön, erilaisiin valvonta- ja avustustehtäviin, aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaamiseen sekä toimivat vaativaa oppilaskohtaista tukea tarvitsevien oppilaiden ohjaajina.

Nuorisopalvelut yhdessä seurakunnan kanssa tarjoavat tukea perusopetuksen oppilaille järjestäen oppilaitoksiin välitunti- tai muuta toimintaa koulupäivien aikana sekä vapaa-ajan toimintaa nuorisotiloissa tai muissa kohteissa koulupäivän jälkeen, viikonloppuisin tai kesäaikaan. Lisäksi nuorisopalvelut ja seurakunta toimivat aktiivisesti yläkoulun ja lukion arjessa järjestäen oppilaille viikoittaisia keskustelu- ja kahvihetkiä sekä erilaisia tapahtumia. Nuorisopalvelut osallistuvat opiskelijoiden ryhmäytämispäivien suunnitteluun ja järjestämiseen yhdessä koulun ja opiskeluhoollon henkilöiden kanssa.

Isonkyrön kouluilla lasten- ja nuorten hyvinvointia edistävät alakoulujen oppilaista koostuva Lapsiparlamentti, koulujen opiskelijakunnat ja tukioppilaat sekä Nuorisovaltuuston aktiivinen toiminta.

Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedotetaan oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille. Pääasiallinen tiedotuskanava on Wilma- järjestelmä.

7. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä ja toiminta kriisitilanteissa

7.1 Kiusaaminen

Kiusaaminen on haukkumista, ilkeitä puheita, yksin jättämistä tai eristämistä ryhmästä, tönimistä ja lyömistä. Kiusaamisteot vahingoittavat tai loukkaavat toista. Kiusatuksi joutunut ei pysty yleensä puolustautumaan tai vaikuttamaan saamaansa kohteluun. Kiusaaminen on usein ryhmäilmiö ja siihen liittyy aseman tavoittelua ryhmässä toista alistaen.

Kiusaamisella tarkoitetaan tahallista, toistuvaa ja pitkäkestoista toimintaa. Jo yksikin teko voi olla toiselle vahingollinen ja aiheuttaa pelkoa kiusatuksi tulemisesta. Tämän vuoksi jokaiseen kiusaamistekoon on puututtava välittömästi.

Kouluissa lasten, nuorten ja yhteisön turvallisuus on koko henkilöstön vastuulla. Oppimisyhteisöjen toimintakulttuurin ja johtamisen pitää edistää turvallisuutta ja hyvinvointia, sekä kehittää yhteisöllisyyttä.

Opettaja vastaa kunkin lapsi-, oppilas- ja opiskelijaryhmän turvallisuudesta ja hyvinvoinnista opettaessaan ryhmää ja siirryttäessä oppimisympäristöstä toiseen.

Rehtori vastaa työpäivän turvallisuudesta ja hyvinvoinnista yhdessä opettajien ja muun henkilöstön kanssa. Rehtori sekä koulutuksen järjestäjä vastaavat oppimisyhteisössä tai -ympäristössä suunnitelmallisesta kiusaamisen ehkäisystä, kiusaamistilanteisiin puuttumisesta ja niiden seurannasta.

Jos kiusaamista ilmenee, tai sitä epäillään tapahtuneen oppimisympäristössä, -yhteisössä tai koulumatkalla, on opettajalla ja rehtorilla velvollisuus ilmoittaa siitä kiusaamisen kohteen ja kiusaamisen tekijän huoltajille. Ilmoitusvelvollisuus koskee kiusaamisen kohteena olevaa oppilasta ja epäiltyä tekijää.

Isonkyrön kunnassa noudatetaan Isonkyrön kiusaamisen vastaista mallia. Mallin tavoitteena on toimia ohjearkuna ryhdyttäessä ottamaan käyttöön ns. nollatoleranssiin perustuvaa mallia epäasialliseen käyttäytymiseen ja kiusaamiseen. Tämä tarkoittaa, että jokainen tilanne arvioidaan ja epäasialliseen käyttäytymiseen puututaan. Toimintatavat arvioidaan yksilöllisesti. LIITE 3. (kiusaamisen vastainen malli).

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jotka päivitetään joka 3. vuosi.

LIITE 4. (tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma).

7.2 Toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa

Opetussuunnitelman perusteissa määrätään oppilaitosten suunniteltavaksi toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Tätä osuutta kutsutaan usein kriisisuunnitelmaksi, jolla varaudutaan koko yhteisöä tai sen jäseniä koskettaviin äkillisiin kriiseihin ja traumaattisiin tilanteisiin.

Koulutuksen järjestäjä vastaa paikallisen opetussuunnitelman laatimisesta ja siinä olevan opetustoimen opiskelijahuoltoa koskevan suunnitelman laatimisesta. Kriisisuunnitelman keskeiset periaatteet ja tavoitteet on määritelty osana opetussuunnitelmaa.

Kriisisuunnitelma ohjaa toimintaa ja psykososiaalista tukea ja jälkihoitoa erilaisissa äkillisissä kriiseissä sekä psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestämistä myös pelastautumista vaatineiden tilanteiden jälkeen. Se laaditaan yhteistyössä opiskelijahuollon palveluista vastaavien kanssa.

Suunnitelman laatimisessa tehdään yhteistyötä myös pelastustoimen ja poliisin kanssa sekä muiden kunnassa kriisitoiminnasta vastaavien tahojen kanssa.

Suunnitelmassa kuvataan

- kriisitilanteiden ehkäisy ja niihin varautuminen
- yhteistyö ja keskinäinen työn- ja vastuunjako kriisitilanteisiin varauduttaessa sekä kriisitilanteissa
- pelastussuunnitelman, koulun järjestyssääntöjen ja muiden turvallisuusohjeiden yhteensovittaminen
- toimintaohjeet erilaisissa äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen, sisäisen ja ulkoisen tiedottamisen sekä koulujen ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet äkillisissä kriiseissä
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen
- kriisisuunnitelmasta tiedottaminen, siihen perehdyttäminen ja toimintavalmiuksien harjoittelu
- kriisisuunnitelman päivitys ja arviointi

Isossakyrössä jokaisella yksiköllä on omat kriisi-, pelastus- ja/tai turvallisuussuunnitelmansa, joiden päivityksestä he vastaavat itse. Oppilaitoksissa voi olla käytössä myös valmiuskortit, jotka ohjaavat toimintaa käytännön toimissa.

Oppilaitoksissa toimii myös omia kriisityöryhmiä, jotka toimivat tarvittaessa koulu- tai opetusyksikötasolla kriisin sattuessa.

Oppilaitosten nimetyt turvallisuusvastaavat tekevät kiinteää yhteistyötä kriisityöryhmissä yhdessä opiskelu- huollon ja muiden moniammatillisten toimijoiden kanssa. Turvallisuusvastaavan tehtävänä on myös ennalta- ehkäistä uhka- ja vaaratilanteita ja varautua niihin järjestämällä oppilaitoksissa määräajoin turvakävelyjä sekä poistumis- ja sisäänsuojautumisharjoituksia. Oppilaitosten kameravalvontaseurannasta vastaavat rehtorit ja koulujen johtajat.

Oppilaitosten pelastus- ja turvallisuussuunnitelmissa ja kunnan varautumissuunnitelmissa on määritelty myös toiminta- ja tiedottamisvastuut kriisitilanteissa, sekä varajärjestelmät.

Kuntatasolla hyvinvointialue järjestää terveydenhuolto- ja sosiaalihuoltolain mukaisesti akuuttia kriisiapua kaikille sen alueella asuville kuntalaisille. Kriisitilanteissa voidaan ottaa yhteyttä sosiaali- ja kriisipäivystykseen.

Kriisitilanteiden jälkeisessä toiminnassa hyvinvointialue tarjoaa apua myös tapahtuman jälkipuintiin (debriefing). Tällä pyritään ehkäisemään kriisien aiheuttamia jälkireaktioita ja tarjotaan keskusteluapua siihen koulutettujen henkilöiden kanssa.

8. Toimenpiteet opiskeluhuollon seuraamiseksi

Opiskeluhoitosuunnitelman toteuttamista seuraa ja ohjaa opiskeluhuollon ohjausryhmä. Ohjausryhmä koostuu vähintään kaksi kertaa lukukaudessa. Kokouksissa käsitellään yhteisöllisten oppilashuoltoryhmien kuulumisia eri kouluista. Lisäksi koulut tuovat ohjausryhmälle tiedoksi tyytyväisyyskyselyjen, kiusaamiskyselyjen ja muiden kyselyiden tulokset. Ohjausryhmä käsittelee kyselyjen tulokset ja päättää niiden perusteella tehtävät toimenpiteet. Koulut myös keräävät tilaston Kiusaamisen vastaisen mallin toiminnasta eli käsiteltyjen kiusaamistapausten määriä ja tieto siitä, mitä käsitteilyistä on seurannut eli esimerkiksi, monessako tapauksessa kiusaaminen on loppunut.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä käy läpi syksyisin opiskeluhoitosuunnitelman ja kirjaa opiskeluhuollon vuosisuunnitelman. Keväällä opiskeluhuollon menneestä lukuvuodesta kirjoitetaan vuosiraportti, jossa kuvataan, mitä on tehty ja mitkä ovat tilastojen mukaiset tulokset.

Opiskelijahuollon resurssin tarve arvioidaan keväisin ohjausryhmän toimesta seuraavaa lukuvuotta silmällä pitäen.

	Päiväys
Tämä opiskeluhoitosuunnitelma on päivitetty	24.6.2025
Kriisisuunnitelma on päivitetty	6.5.2024
Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on päivitetty	12.6.2023
Tämä suunnitelma ja siihen liittyvät liitteet on käsitelty opiskeluhuollon ohjausryhmässä	6.5.2025

Taulukko 4. Isonkyrön kunnan suunnitelmat liittyen opiskeluhoitosuunnitelmaan.

LIITE 1. Poissaoloihin puuttuminen

Isonkyrön kunnan koulupoissaoloihin puuttumisen malli, perusopetus

Perusopetuslain mukaan oppilaan tulee osallistua perusopetukseen, jollei hänelle ole erityisestä syystä myönnetty vapautusta. (POL 26§) Poissaoloja ennaltaehkäistään luomalla oppilaalle turvallinen ja viihtyisä kouluympäristö.

Huoltajalla on velvollisuus ilmoittaa koululle oppilaan poissaolosta mahdollisimman pian, heti ensimmäisen poissaolopäivän aamuna. Huoltajan tulee ilmoittaa poissaolon syy luokanopettajalle /luokanvalvojalle. Poissaolot kirjataan Wilmaan.

Opetusryhmästä vastuussa oleva luokanopettaja, aineenopettaja tai luokanvalvoja seuraa säännöllisesti oppilaiden poissaoloja ja kiinnittää huomiota poissaolojen mahdolliseen säännönmukaisuuteen: poissaolojen

toistumiseen esim. samana viikonpäivänä, samasta aineesta tai saman opettajan tunnilta. Runsaisiin poissaoloihin puututaan heti ja ryhdytään koulunkäyntiä tukeviin toimenpiteisiin.

Yhteydenpito huoltajiin tapahtuu Wilmalla. Wilmassa pystyy niin henkilökunta kuin huoltajat seuraamaan poissaolomäärien kerääntymistä. Poissaolojen seuraaminen kuuluu kaikille koulussa toimiville. Poissaolon portaiden mukaisesti vastuut on määritetty tarkemmin eri poissaolotuntimäärille (perusopetus LIITE 1a ja lukio-opetus liite 1b).

Ennalta ehkäisevä toiminta:

Vastuuhenkilö: luokanopettaja/luokanvalvoja/ryhmänohjaaja ja yhteisöllinen opiskeluhoito

- Koulunkäyntiin ja kouluyhteisöön sitouttaminen yhteisöllisen opiskeluhoitoon keinoin. Koulun alkessa kiinnitetään huomiota ryhmäytymisiin. Lukuvuoden aikana käydään läpi tunne- ja vuorovaihtustaitoja eri oppiaineissa ymv.
- Sujuva yhteistyö kodin ja koulun välillä.
- Tiedon lisääminen koulupoissaoloista ilmiönä.
- Oppilaiden läsnäoloa koulussa seurataan systemaattisesti ja jatkuvasti.

Jos huoli herää:

- Huolta herättäviä poissaoloja ovat esimerkiksi seuraavat: huoltaja ei selvitä poissaoloja tai poissaolot ovat usein toistuvia yksittäisiä sairauspäiviä, kesken koulupäivää poistumisia tai aamumyöhästymisiä
- Oppilaan poissaoloista herää huoli kotona/koulussa:
 - luokanopettaja/luokanvalvoja keskustelelee asiasta oppilaan kanssa heti ja on yhteydessä huoltajiin jo ennen kuin ensimmäinen poissaoloraja täyttyy.
- Opiskeluhoito henkilöstön konsultointi mahdollisimman matalalla kynnyksellä.

Liitteessä 1.b. on kuvattu Poissaoloihin puuttumisen portaat -malli. Alla olevia kohtia voi soveltaa eri portaissa tarvittaessa ja erityisesti mikäli poissaolot ovat huolta herättäviä:

- Luokanopettaja/-valvoja keskustelelee oppilaan kanssa ja on yhteydessä huoltajaan Wilma-viestillä tai soittamalla
- Luokanopettaja/-valvoja konsultoi rehtoria/koulunjohtajaa, opiskeluhoitoon työntekijöitä, kouluvalmentajaa ja muita asiantuntijoita oppilaan poissaolotilanteesta
- Luokanopettaja/-valvoja ohjaa oppilaan opiskeluhoitoon tai muiden oppilaan koulunkäyntiä tukevien asiantuntijoiden palveluihin
- Luokanopettaja/-valvoja kokoaa monialaisen asiantuntijaryhmän yksilöllisen opiskeluhoitoon toteuttamiseksi (kuraattori/terveydenhoitaja/ psykologi/ opinto-ohjaaja/aineenopettaja / erityisopettaja/kouluvalmentaja)
- Ohjataan eteenpäin esim. koulunkäyntikyvyn arviointiin, psykologin tutkimuksiin monialaisen asiantuntijaryhmän yksilöllisen opiskeluhoitoon kautta
- Laaditaan tarvittaessa pedagogisen tai muun tuen tarpeen arvio.
- Tehdään tarvittaessa lastensuojeluilmoitus.
- Perustelluista syistä oppilas voidaan siirtää vuosiluokkiin sitomattomaan opetukseen ja hänelle suunnitellaan opetusjärjestelyt.
- Poissaolojen jatkuessa opiskelu voi vaarantua liiaksi ja oppilas voi jäädä luokalle.

Koulutyön hoitaminen poissaolotilanteissa:

- Oppilaalla on aina poissa ollessaan velvollisuus selvittää ja tehdä kyseisen oppitunnin tehtävät/työt
- Runsaat luvattomat poissaolot voivat vaikuttaa kyseisen oppiaineen arvosanaan laskevasti
- Opettaja voi määrätä luvottomasti poissaolleen oppilaan läskykerhoon suorittamaan tuntitehtäviä

Poissaoloihin liittyvissä monialaisen asiantuntijaryhmän yksilöllisen opiskeluhuollon palaverissa:

- Kysytään oppilaan ja huoltajan suostumus palaverin ja sovitaan yhdessä mukaan tulevat henkilöt
 - Mikäli oppilas ja/tai hänen huoltajansa kieltäytyy palaverista, asia kirjataan ja tarvittaessa tehdään lastensuojeluilmoitus
- on mukana koulun puolelta aina luokanopettaja/-valvoja ja lisäksi vähintään yksi opiskeluhuollon ammattilainen (terveydenhoitaja, kuraattori tai koulupsykologi). Lisäksi mukaan kutsutaan kulloinkin tarvittavat koulun sisäiset tai ulkopuoliset tahot
 - opilliset vaikeudet – aineenopettaja/opettava erityisopettaja
 - terveyteen/terveydenhuollon tutkimuksiin liittyvät asiat – terveydenhoitaja tai koulupsykologi
 - jatko-opintoasiat – opinto-ohjaaja
 - kodin tuen tarve – koulukuraattori / sosiaalitoimi
 - sosiaaliset vaikeudet – koulupsykologi / koulukuraattori
- palaverissa käydään läpi ainakin seuraavaa:
 - poissaolojen vaikutus opinnoissa etenemiseen
 - ♣ Oppilaalla on aina poissa ollessaan velvollisuus selvittää ja tehdä kyseisen oppitunnin tehtävät/työt
 - ♣ Runsaat luvattomat poissaolot voivat vaikuttaa kyseisen oppiaineen arvosanaan laskevasti
 - ♣ Opettaja voi määrätä luvottomasti poissaolleen oppilaan läskykerhoon suorittamaan tuntitehtäviä
 - opilliset ja terveydelliset tutkimustarpeet, ohjaus tarvittaessa niihin
 - oppilaan tuleva pedagogisen ja muun tuen tarve sekä kodin, koulun ja ulkopuolisten toimijoiden vastuut siinä
 - Sovitaan, miten oppilaan tilannetta seurataan sekä vastuuhenkilö, joka kutsuu koolle seuraavan tapaamisen tai moniammatillisen yksilökohtaisen opiskeluhuollon palaverin poissaolorajan ylityessä tai huolen kasvaessa

Mallia käytetään myös lukio-opetuksessa soveltuvin osin.

Poissaoloihin puuttumisen portaat
toimintakaavio opiskeluhoollolle

		90 h	120 h
30 h	60 h	* 90 tuntia täyttyy	* 120 tuntia täyttyy
*30 tuntia täyttyy *Oppilaan kanssa keskustellaan koululla ikätason mukaisesti. *Luokanopettaja/-valvoja lähettää Wilma-viestin huoltajalle, jossa ilmoittaa poissaolorajan täyttymisestä sekä selvitetään poissaolojen vaikutus opiskeluun ja mahdollisen lisätuen tarve. *Luokanopettaja/-valvoja laittaa tuntimerkinnän "30h poissaoloa" kyseisen päivän kohtaan. *Jos poissaolot ovat huolta herättäviä (huoltaja ei selvitä poissaoloja tai poissaolot ovat usein toistuvia yksittäisiä sairauspäiviä, kesken koulupäivää poistumisia tai aamumyöhästymisiä), konsultoidaan oppilas-huoltohenkilöstöä mahdollisimman matalalla kynnyksellä ja/tai ohjataan oppilas opiskeluhoollon tai muiden oppilaan koulunkäyntiä tukevien asiantuntijoiden palveluihin * Luokanopettaja/-valvoja sopii seurannasta.	* 60 tuntia täyttyy *Oppilaan kanssa keskustellaan koululla. *Luokanopettaja/-valvoja lähettää Wilma-viestin huoltajalle, jossa ilmoittaa poissaolorajan täyttymisestä sekä selvitetään poissaolojen vaikutus opiskeluun ja mahdollisen lisätuen tarve. *Luokanopettaja/-valvoja laittaa tuntimerkinnän "60h poissaoloa" kyseisen päivän kohtaan. *Jos poissaolot ovat huolta herättäviä (huoltaja ei selvitä poissaoloja tai poissaolot ovat usein toistuvia yksittäisiä sairauspäiviä, kesken koulupäivää poistumisia tai aamumyöhästymisiä), konsultoidaan oppilashuoltohenkilöstöä mahdollisimman matalalla kynnyksellä ja/tai ohjataan oppilas opiskeluhoollon tai muiden oppilaan koulunkäyntiä tukevien asiantuntijoiden palveluihin * Luokanopettaja/-valvoja sopii seurannasta.	* 90 tuntia täyttyy *Jos poissaolot ovat ennalta anottuja lomia tai useammasta kokonaisuudesta, peräkkäisestä, huoltajan selvittämistä sairauspäivästä johtuvia: luokanopettaja/-valvoja keskustelee oppilaan kanssa ja on yhteydessä huoltajiin; selvitetään poissaolojen vaikutus opiskeluun ja mahdollisen lisätuen tarve. *Luokanopettaja/-valvoja tekee Wilma-merkinnän "90h poissaoloa" kyseisen päivän kohtaan. * Jos poissaolot ovat huolta herättäviä, luokanopettaja/-valvoja kokoaa monialaisen asiantuntijaryhmän yksilöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseksi (kuraattori, terveydenhoitaja, psykologi, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, tuke- / kouluvalmentaja). *Ohjataan tarvittaessa eteenpäin esim. koululääkäri, sosiaalitoimi, perheneuvola. *Luokanopettaja/-valvoja ilmoittaa rehtorille poissaolomäärästä.	* 120 tuntia täyttyy *Luokanopettaja/-valvoja on kotiin yhteydessä ja kartoittaa aiemmin tehdyt toimet ja niiden toimivuuden. *Luokanopettaja/-valvoja laittaa tuntimerkinnän "120h poissaoloa" kyseisen päivän kohtaan. * luokanopettaja/-valvoja kokoaa monialaisen asiantuntijaryhmän yksilöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseksi / monialaisen asiantuntijaryhmän seurantapalaverin. *Luokanopettaja/-valvoja ilmoittaa rehtorille poissaolomäärästä ja rehtori lähettää tarvittaessa huoltajalle kirjallisen ilmoituksen oppivelvollisuuden laiminlyönnistä *Mikäli oppilas tai huoltaja kieltäytyy monialaisen asiantuntijaryhmän palaverista, tehdään tarvittaessa lastensuojeluilmoitus. * Jos huolta herättävät poissaolot yhä jatkuvat, rehtori ilmoittaa poissaolomäärän sivistysjohtajalle

*Ilmoitus poliisille huoltajasta ja oppivelvollisuuden valvonnan laiminlyönnistä. Oppivelvollisuuslaki 22§

22 § Oppivelvollisen valvonnan laiminlyönti

Huoltaja, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyö 9 §:ssä säädetyn velvollisuutensa valvoa oppivelvollisuuden suorittamista, on tuomittava oppivelvollisuuden valvonnan laiminlyönnistä sakkoon.

*Oppilaan oppivelvollisuus päättyy sinä vuonna, kun hän täyttää 18 vuotta.

Poissaolon portaat ja poissaoloihin puuttuminen

Kyrönmaan lukio, liite 1b

RO = ryhmänohjaaja

Kyrönmaan lukio, liite 1b				120 h Tuki ei ole riittävää	Tarvittaessa
				90 h Poissaolot jatkuvat	
				60 h Poissaolot jatkuvat	
				30 h Huoli puheeksi	
Ennaltaehkäisy	* RO keskustele opiskelijan kanssa, selvittää poissaolojen vaikutuksen opiskeluun ja kartoittaa lisätuen tarpeen. * RO laittaa merkinnän "30h poissaoloa, käyty keskustelu opiskelijan kanssa". * Jos poissaolot ovat huolta herättäviä (huoltaja ei selvitä poissaoloja tai poissaolot ovat usein toistuvia yksittäisiä sairauspäiviä, kesken koulupäivää poistumisia tai aamumyöhästymisiä), konsultoidaan opiskeluhuolto-henkilöstöä matalalla kynnyksellä tai ohjataan tarvittaessa opiskelijan tilanteeseen sopiviin palveluihin. * RO seuraa poissaoloja.	* RO keskustele opiskelijan kanssa ja on yhteydessä huoltajiin; selvittää poissaolojen vaikutus opiskeluun ja lisätuen tarve. * RO laittaa merkinnän "60h poissaoloa". * Jos poissaolot ovat huolta herättäviä, RO kokoaa monialaisen asiantuntijaryhmän yksilöllisen opiskeluhuollon toteuttamiseksi. Sovitaan seurannasta. * Ohjataan tarvittaessa opiskelijan tilanteeseen sopiviin palveluihin. * RO seuraa poissaoloja.	* RO on kotiin yhteydessä ja kartoittaa aiemmin tehdyt tukitoimet ja niiden toimivuuden. * RO laittaa tuntimerkinnän "120h poissaoloa" kyseisen päivän kohtaan. * RO kokoaa monialaisen asiantuntijaryhmän yksilöllisen opiskeluhuollon toteuttamiseksi / monialaisen asiantuntijaryhmän seurantalaverin. * RO ilmoittaa rehtorille poissaolomäärästä. * Rehtori lähettää huoltajalle kirjallisen ilmoituksen oppivelvollisuuden laiminlyönnistä. * Tehdään tarvittaessa lastensuojeluilmoitus tai 18v. täytäneille sosiaalihuollon huoli-ilmoitus. * Poissaolojen jatkuessa monialaisen asiantuntijaryhmän työskentelyä tiivistetään ja muiden opiskeluvaihtoehtojen /sairausloman pohdittaminen/ (oppivelvollisuuden keskeytys määräajaksi). Rehtori informoi sivistysjohtajaa ja hän tekee tarvittavat vi- ranhaltijan toimenpiteet (esim. VALPAS-toimenpiteet).	→ → → → → 22 § Oppivelvollisen valvonnan laiminlyönti Huoltaja, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyö 9 §:ssä säädetyn velvollisuutensa valvoa oppivelvollisuuden suorittamista, on tuomittava oppivelvollisen valvonnan laiminlyönnistä sakkoon. *Opiskelijan oppivelvollisuus päättyy, kun hän täyttää 18 vuotta.	

Mikäli opiskelu ei ole säännöllistä, ja siten opinnot eivät etene, voi rehtori kutsua opiskelijan ja huoltajan keskustelemaan. Rehtori ohjaa tarvittaessa eteenpäin tarvittaviin palveluihin.

Poissaolojen ennaltaehkäisy

Vahvistetaan lukion ulkopuolisten toimijoiden osallisuutta ja tiivistetään tukitoimia.

Erityisopettajan testaus lukio-opintojen alussa / tiedonsiirrossa tieto/ opiskelijalta, huoltajalta tai ai- neenopettajalta yhteydenotto.	Erityisopettaja ja opiskelija käyvät oppimisvaikeu- teen liittyvät asiat läpi. Tiedoksi huoltajalle.	Erityisopettaja in- formoi ROa, äidin- kielen opettajaa ja OPOa. Tarvittaessa jat- kotutkimukset.	RO kokoaa mo- nialaisen asian- tuntijaryhmän, tulosten läpikäy- minen.	Opintoihin järjes- tetään tarvittavat tukitoimet (esim. opiskeluteknikka, tukiopetus)	YTL lausunto eri- tyisjärjestelyistä. Sama lausunto käytössä myös korkeakoulujen- soveltuvuusko- keissa.
--	---	---	--	---	--

LIITE 2. ohjautuminen psykologin tutkimuksiin

**Koulupsykologin tehtävänä on tukea oppilaiden/ opiskelijoiden oppimista, koulunkäyntiä, hyvinvointia sekä psyykki-
siä ja sosiaalisia valmiuksia. Koulupsykologin tutkimuksen tarkoituksena on tuoda tarpeellista tietoa lapsen oppimi-
sestä ja kehityksestä koulun tukitoimien suunnittelua ja toteuttamista varten.**

Ennen psykologin arviointiin ohjaamista

Oppilas on saanut tehostettua tukea vähintään 6 kuukauden ajan ja erityisopettaja on arvioinut ja seurannut oppilaan taitotasoa erilaisin testimenetelmin (esimerkiksi luki-testit). Mahdollisuuksien mukaan oppilaan tilanteesta on konsultoitu koulu- tai perheneuvolan psykologia

Monialainen yksilöllistetty asiantuntijaryhmä

Luokanvalvoja/ryhmänohjaaja / opettaja kokoaa asiantuntijaryhmän oppilaan kokonaistilanteen ja tukitoimien riittävyyden arvioimiseksi. Mikäli mahdollista koulupsykologi kutsutaan ryhmään tässä vaiheessa.

Monialainen asiantuntijaryhmä arvioi samalla, onko tarvetta lisätiedolle tukitoimien suunnittelun tai toteutuksen pohjaksi.

Asiantuntijaryhmä voi käyttää arvioinnin tukena **Koulukuntoisuuden monialainen arviointi - lomaketta** (Liite 1)

Koulupsykologin tutkimuksia ei tavallisesti tarvita:

- kapea-alaiset oppimisvaikeudet- esim. lukivaikeuden peruskartoituksen tekevät erityisopettajat
- oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät haasteet ovat jo tiedossa ja tukitoimien suunnittelu on ensisijaista
- oppilas pärjää koulussa yleisopetuksen tavoitteiden mukaisesti ja huolta oppilaan hyvinvoinnista ei ole
- oppilaskohtaisen tuen päätöstä varten, mikäli oppilaasta on jo olemassa riittävän kattavat tiedot
- neuropsykiatrisissa oireissa, mikäli oppilaalla ei ole oppimisen vaikeuksia

Koulupsykologin tutkimusten tekeminen voi olla perusteltua:

- koulun säännöllisistä ja pitkäkestoista tukitoimista huolimatta edistymistä ei tapahdu ja huoltajat, oppilas tai opettaja on jatkuvasti huolissaan oppilaan hyvinvoinnista ja tilanteesta
- oppilaan tilanteessa on tapahtunut tuesta huolimatta selvää muutosta heikompaan
- oppilaskohtaisen tuen päätöksen tai tuen järjestämisen pohjalle tarvitaan vielä lisätietoa

Lähete koulupsykologin arvioon

- Mikäli koulupsykologi ei ole ollut käytettävissä monialaisessa asiantuntijaryhmässä, voidaan ennen lähetteen tekoa konsultoida häntä tai perheneuvolan psykologia tutkimuksen tarpeesta opettaja yhdessä huoltajien kanssa täyttää **Lähetteen koulupsykologin arviointiin** (Liite 2)
 - lähete lähetetään kirjallisena opiskeluhuollon sihteerille: **Opiskeluhuollon palvelusihteeriksi Tarja Seppilä Kauhajoen perhekeskus/ opiskeluhuolto**
Hakasivuntie 1, 61800 Kauhajoki tai turvapostilla
tarja.seppila@hyvaep.fi
 - Opiskeluhuollon sihteerin skannaa lähetteen oppilaan potilastietoihin ja laittaa koulupsykologin jonokirjalle.

Koulupsykologin arvioinnin toteuttaminen

Koulupsykologin arviointeja toteutetaan tällä hetkellä sekä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen (HYVAEP) omana toimintana että ostopalveluina. Päätöksen koulupsykologin arvioinnin toteuttamisesta tekee lähetetietojen pohjalta HYVAEP:n työntekijät. Oppilaan huoltajiin ollaan yhteydessä, kun psykologin arvioinnin toteuttamiseen tulee mahdolliseksi. Arvioinnin aikana arviointia tekevä psykologi on yhteydessä myös opettajaan ajankohtaisen tilanteen selvittämiseksi.

Seuranta

Koulupsykologin tutkimusjakson päätyttyä pidetään palaute huoltajille ja koululle. Siinä yhteydessä sovitaan tukitoimien toteutumisen ja oppilaan tilanteen seuraamisesta. Seurantatutkimuksia psykologille ei sovita, vaan tarvittaessa oppilaasta voidaan tehdä em. kriteerin pohjalta uusi lähete koulupsykologin arviointiin.

Koulupsykologin tutkimusten yhteenveto tallennetaan potilastietojärjestelmään ja on sitä kautta nähtävissä OmaKannassa.

Liitteet kouluilla:

liite 2.1 Koulukuntoisuuden monialainen arviointi

Liite 2.2 Lähete koulupsykologin arvioon

LIITE 3. kiusaamisen vastainen malli

ISONKYRÖN KIUZAAMISEN VASTAINEN MALLI

”Me emme tiedä totuutta, vaan kuulemme lapsen kokemuksen, joka on hänelle totta.” – Tommi Nyström

Tavoite ja arvopohja

Mallin tavoitteena on toimia ohjerunkona ryhdyttäessä ottamaan käyttöön ns. nollatoleranssiin perustuvaa mallia epäasialliseen käyttäytymiseen ja kiusaamiseen. Tämä tarkoittaa, että jokainen tilanne arvioidaan ja epäasialliseen käyttäytymiseen puututaan. Toimintatavat arvioidaan yksilöllisesti.

Tärkeänä huomiona on, että mallia arvioidaan ja kehitetään jatkuvasti. Sivistyspalvelut järjestivät 5.5.2022 kaikille huoltajille, päättäjille, vanhempainyhdistyksille ja esim. nuorisovaltuuston jäsenille avoimen Kiusaamisen vastaisen illan, jossa tehdyssä kyselyssä mallin perustaksi nousivat seuraavat arvot:

Positiivisuus – Huonoa ja epäasiallista käyttäytymistä ryhdytään korjaamaan ja ohjaamaan positiivisen vahvistamisen kautta pelkän sanktiopohjaisen (negatiivinen vahvistaminen) sijasta.

Avoimuus – Mallia on ryhdytty kehittämään avoimessa yhteistyössä huomioiden eri sidosryhmien ja osapuolten näkemyksiä. Tätä myös jatketaan mm. vuosittain tehtävien kiusaamiseen ja epäasialliseen käyttäytymiseen ja turvallisuuteen liittyvien kyselyiden tulosten julkaisuilla.

Inhimillisuus – Lähtökohtana on huolehtia, että kaikkia kohdellaan tasapuolisesti ja oikein, inhimillisesti. Kiusaamistilanteissa tämä on erittäin tärkeää, koska luontaiset, hyvinkin voimakkaat tunteet ovat pinnalla.

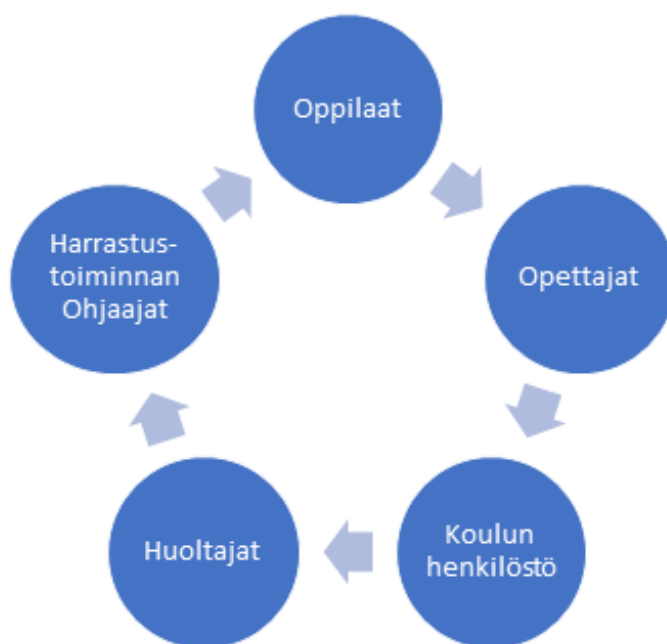
Yhteistyö ja asiallisuus – Ilman vuoropuhelua ja yhteistyötä oppilaiden, koulun, kodin ja muiden sidosryhmien välillä on ensiarvoisen tärkeää, niin epäasiallisen käyttäytymisen korjaamisessa kuin kiusaamistilanteiden lopettamisessa. Koulussa luodaan yhteisöllisyyttä ja rohkeutta kertoa epäasiallisesta käyttäytymisestä ja kiusaamisesta.

Sitoutuminen ja pitkäjänteisyys – Käyttäytyminen ei muutu hetkessä ja tämä saattaa turhauttaa eri osapuolia tilanteissa. Samoihin asioihin saatetaan joutua puuttumaan kerta toisensa jälkeen. Tämä vaatii malliin sitoutumista ja pitkäjänteisyyttä.

Ratkaisukeskeisyys – Mallissa pyritään löytämään toimivat ratkaisut ja mallit epäasiallisen käyttäytymisen ja kiusaamisen lopettamiseen. Vuorovaikutus on keskeisessä roolissa ja vuorovaikutuksen kautta rakennetaan ymmärrystä tilanteen ja käyttäytymisen juurisyistä. Näihin juurisyihin ryhdytään vaikuttamaan ja puuttumaan.

Sidosryhmät

Mallin avulla on tarkoitus saada mukaan niin oppilaat, opettajat, koulun työntekijät kuin huoltajat ja harrastusten ohjaajat.

Määritelmät

Tilanteiden käsittelyä varten on tärkeää, että kykenemme kommunikoidaan yhteisesti ymmärrettävillä termeillä. Samalla kykenemme arvioimaan millä keinoilla tilanteet olisivat parhaiten ratkaistavissa. Huomioitavaa on, että epäasiallinen käyttäytyminen ei rajaudu pelkästään fyysiseen kanssakäymiseen vaan sitä

esiintyy myös niin sähköisessä viestinnässä kuin sosiaalisessa mediassa kuin näiden yhdistelminä. Samoin on kiusaamisen osalta. Ilmenemismuotoja on useita.

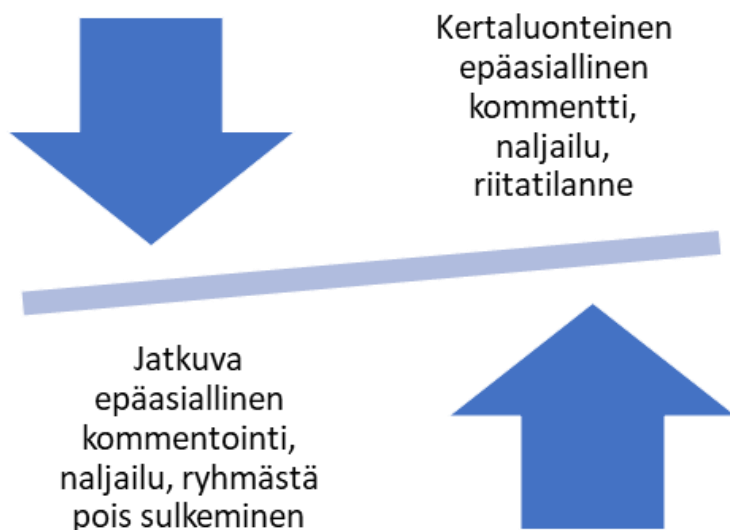
Kouluissa tehdään päivittäin töitä luokissa ja välitunneilla sen eteen, miten toisille puhutaan ja miten toista kohdellaan. Lasten kanssa keskustellaan myös siitä, mikä on kiusaamista ja mikä erimielisyyksien selvittelyä.

Epäasiallinen käyttäytyminen on yksinkertaisesti huonoa, epäkohteliasta käyttäytymistä. Epäasiallinen käyttäytyminen saattaa muokkaantua kiusaamiseksi jatkuessaan. Epäasialliseen käyttäytymiseen sisältyvät niin ruma ja törkeä kielenkäyttö kuin epäkohteliaat eleet ja muu sanaton viestintä. **Kiusaaminen on toistuvaa, tahallista, tarkoituksellista toisen henkilön vähättelyä, loukkaamista, fyysistä väkivaltaa, syrjimistä.**

Tärkeää on huomioida, että yksittäinen riitatilanne tai tilanne, jossa tulee pahamieli, ei ole kiusaamista vaan epäasiallista käyttäytymistä. Tilanteeseen puututaan ja se pitää sopia ja käsitellä siten, että molemmille/kaikille osapuolille jää tunne, että tilanne on käsitelty. Huomioitavaa on kuitenkin, että jos kahden henkilön välillä syntyy jatkuvasti ristiriitatilanteita, tähän pitää kohdistaa enemmän selvittelyä ja resursseja, jotta päästään selvittämään juurisyytä.

KIUSAAMISTA

EPÄASIALLISTA KÄYTTÄYTYMISTÄ

Esimerkki 1:

Oppilas viittaa vastatakseen opettajan kysymykseen, kun vierestä nousee toinen oppilas ja läpsäisee leik-

kisästi viittaajan käteen ”high five”. Sivullisten näkökulmasta tämä näyttää hauskalta, mutta kun asiaan perehdytään hieman syvemmin, huomataan, että joidenkin oppilaiden tarkoituksena on ivata viittaavaa oppilasta hänen tuntiaktiivisuudestaan. Tämä tapa on luokkatovereiden tiedossa, mutta vaihtuvat opettajat eivät välttämättä ole toistuvuutta huomanneet. Kyseessä on kiusaaminen, jolla halutaan kyseisen aktiivisen oppilaan lopettavan viittaaminen ja osallistuminen. Motiivina ilmeisesti kateus oppilaan opintomenestykseen ja kykyyn keskittyä, joka saa kiusaajan /kiusaajat näyttämään huonolta (omasta mielestään). Kun tämä jatkuu vielä seuraavanakin päivänä ja kaikilla tunneilla muuttuen jo uudeksi käytöstavaksi, on kysymyksessä selvästi kiusaaminen.

Kysymys: Mistä tässä tilanteessa tunnistetaan kiusaaminen?

- toistuvuus, onko jatkuvaa vai kerran hetkessä kiinni?
- osapuolten kehonkieli, ovatko kaikki iloisia ja nauravaisia?
- toimitaanko kaikkien kanssa samoin vai kohdistuuko toiminta vain yhteen henkilöön?

Yhteenveto

Kiusaamisen vastainen malli ei rajoitu pelkästään koulumaailmaan. Kaikenlaisen häirinnän, juorujen levittämisen (mustamaalaus) ja syyttelyn (maalittaminen) pois kitkeminen ovat osa kiusaamisen vastaista mallia. Tärkeää on myös erottaa normaalit ihmisten väliset riita- ja erimielisyyssitilanteet kiusaamisesta.

Ennaltaehkäisevät toimet

Ennaltaehkäisy on koulun arjessa jokapäiväistä. Sen perustana ovat kouluvuoden alussa luotavat yhteiset säännöt ja rutiinit esim. siirtymiin liittyen. Luokissa tehdään luokan säännöt ja kerrataan koko koulun säännöt. Koulun vuosikellossa määritellään yhteisöllisyyttä ja positiivista yhteishenkeä lisäävä toiminta. Tiettyjen vuosittaisten tapahtumien toistuvuus lisää turvallisuudentunnetta ja yhteisöllisyyden kokemusta. Koulun pedagogisen toiminnan sisälle on rakennettu ratkaisuja, jotka toteuttavat ja vahvistavat yhteisöllisyyttä.

Tunne- ja vuorovaikutustaitoja harjoitellaan jatkuvasti kaikenikäisten lasten ja nuorten kanssa. Erityisesti nivelvaiheissa tapahtuvissa ryhmätyksissä hyödynnetään myös muita yhteistyötahoja, kuten nuorisopuolen työntekijöitä ja oppilashuollon ammattilaisia.

Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan erilaisten pelien ja leikkien kautta, joissa myös voittaminen ja häviäminen tulevat tutuiksi. Oppilaiden kanssa keskustellaan toisten ihmisten hyväksymisen tärkeydestä, erilaisuuden sietämisestä, jne. Alakouluissa toteutetaan kummioppilastoimintaa, jossa isommat oppilaat toimivat pienemmille oppilaille kummeina. Yläkoulun puolella tukioppilas- ja oppilaskunnan toiminta lisäävät niitä tukipilareita, jotka lisäävät kouluviihtyvyyttä ja toimivat siten ennaltaehkäisevänä työnä jopa koulukiusaamisen vähentämiseksi.

Tunnetaitoja opetellaan esim. tunnekorttien avulla ja harjoitellaan tunnistamaan erilaisissa tilanteissa ilmeneviä tunteita. Vuorovaikutustilanteita ja niiden aiheuttamia tunteita (esim. jonossa etuilu, toisen kaatu-

miselle nauraminen, jne.) voidaan harjoitella myös draaman ja ryhmätöiden kautta. Oppilashuollon henkilöstö käyttää pienryhmien ja yksittäisten oppilaiden kanssa tunne- ja kaveritaitopelejä, joiden kautta keskustellaan paljon tunteista ja kaverien kanssa toimimisesta.

Kouluilla vierailee myös monia muita ammattilaisia, kuten nepsy-valmentajia, jotka antavat työkaluja niin nepsy-lapsille kuin heidän opettajilleen ja ohjaajilleenkin toimia turvallisesti voimakkaissa tunnereaktioissa.

Välitön puuttuminen

Välitön puuttuminen tarkoittaa sitä, että epäasialliseen käyttäytymiseen puututaan heti, kun se havaitaan tai siitä tulee tieto. Kaikki tietoon tulleet kiusaamistapaukset selvitetään aikuisen läsnä ollessa.

Ensisijainen toimenpide on tilanteen selvittäminen ja sopiminen osapuolten kanssa. Osapuolia kuullaan erikseen. Jos tilanteessa on viestintäkynnyksen ylittäviä tekijöitä, kirjataan tapahtumat ylös ja viestitään huoltajille ja muille asianosaisille.

Epäasiallinen käyttäytyminen ja kiusaaminen saattavat tulla tietoon useita reittejä pitkin. Tässä yhteydessä on tärkeä ensin saada käsitys, mistä tilanteessa on kysymys ja jos mahdollista, ratkaista asia siinä hetkessä. Menetelmänä voidaan hyödyntää palo- ja pelastustilanteiden logiikkaa.

1.	"SAMMUTA"	- Keskeytä tilanne, jos akuutisti käynnissä - Kuuntele henkilöitä, jotka ovat olleet tilanteessa mukana - Rauhoita kohteena ollutta henkilöä ja kerro mitä tulet teemmään seuraavaksi - Kokoa tieto yhteen - Tee päätös tiedottamisesta
2.	"HÄLYTÄ"	- Kun ymmärrämme tilanteen kokonaisuuden, voimme viestiä tästä, jos viestintäkynnys on ylittynyt. - Opettajan näkökulma: - o Huoltajille tieto tilanteesta, seuraavista toimista ja tukitarpeista huoltajien toimesta - Huoltajan näkökulma - o Opettajalle tieto tilanteesta ja yhteinen keskustelu tukitarpeista
3.	"RAJOITA"	- Älä ryhdy levittämään tietoa ennen tietojen täydentämistä ja selvittämistä - Jos kuulet huhuja, kysy mistä nämä tiedot ovat peräisin ja täydennä tiedonkeräyslomakkeelle - SAMMUTA huhut

Viestintä

Yhteydenpito ja viestintä ovat tärkeä osa-alue hyvässä vuorovaikutuksessa. Kiusaamisen vastaisen mallin arvoperustassa avoimuus sekä yhteistyö ja asiallisuus ovat myös viestinnän keskiössä. Tärkeää on myös oman tunne- ja vireystilan tunnistaminen tilanteessa.

Viestinnän yleiset periaatteet:

Oman tunnetilan tunnistaminen

Kiusaamistilanteet vaikuttavat meistä jokaiseen. Omat tunteet saattavat tulla voimakkaastikin mukaan. Tämä vaikuttaa myös omaan viestintäämme ja kun kirjoitamme tai soittamme asiasta, muistetaan arvo-perustana yhteistyö ja asiallisuus. Se, että asiaan ei ole oppilaan näkökulmasta puututtu, on hänen kiistämätön kokemuksensa, mutta on saattanut käydä myös niin, että asiaan puuttuminen on vielä kesken. Selvitetään yhteistyössä ja asiallisesti tämä.

Viestintä oppilaan kanssa

Kun oppilas kertoo opettajalle ja koulun muulle henkilökunnalle kiusaamisesta, keskeistä on oppilaan kanssa sopia miten tullaan etenemään tilanteessa. Kun opetushenkilöstö on tehnyt toimet, tulee oppilaalla kertoa (viestiä), että nyt on nämä sovitut toimet tehty ja seurataan tilannetta.

Viestintä koulun ja huoltajien välillä

Kuten edellä on todettu, normaalista ja päivittäisistä vuorovaikutustilanteista ei sen kummemmin raportoida, ellei ole erikseen jostain sovittu. Jos opettaja ryhtyy selvittämään kiusaamisepäilyä, hän viestii siitä myös huoltajalle ja samoin ne ensimmäiset toimet (viestintä oppilaan kanssa), jotka on jo tehty.

Jos oppilas kertoo kotona kiusaamiskokemuksen, huoltajan tulee ottaa yhteyttä opettajaan ja kertoa mitä oppilas kertoi. Keskustelun avuksi liitteenä löytyvät tiedonkeräyslomakkeet, jotka auttavat tilanteen jäsentämisessä.

Toimintaprosessi kiusaamistilanne-epäilyssä

Toimintamallin kiteytys on, että puuttumiskynnys epäasialliseen käyttäytymiseen on matala ja ohjaaminen kohteliaaseen ja hyvään vuorovaikuttamiseen on jatkuvaa.

Vaiheiden sisältöä ja avainkysymyksiä:

Vaihe 1: Mitä on tapahtunut, mistä tilanteessa on kysymys

Ratkaisevan tärkeää on välitön havaitseminen, kuuleminen ja puuttuminen sekä aktiivisen tilanteen katkaiseminen esim. välituntitilanne.

Keskeiset kysymykset ja teot:

- Mitä on tapahtunut?
- Keitä tässä on ollut paikalla?
- Mistä tilanne on lähtenyt liikkeelle?
- Kenelle pitää välittömästi viestiä asiasta, vai pitääkö viestiä tässä vaiheessa vielä lainkaan?

Vaihe 2: Tilannearvio ja ensitoimintasuunnitelma tekeminen

- a) **Havaitaan jotain tapahtuvan -> tilannekartoitus, kirjauksen tekeminen lomakkeelle 1**
- b) **Tullaan kertomaan tapahtuneesta->tilannekartoitus, kirjauksen tekeminen lomakkeelle 1**
 - Yhteenveto tilanteesta
 - Yhteenveto osallisista
 - Yhteenveto motivaatioista ja toiminnan perusteista
 - Tiedottaminen molempien osapuolten huoltajille
 - Ensitoimintasuunnitelma
 - o Kenelle viestitään tässä vaiheessa ja mitä viestitään
 - o Ketä tulee kuulla lisätietojen saavuttamiseksi
 - o Mitkä ovat välittömät puuttumisen keinot
 - o Miten tuetaan ja autetaan kiusaamisen tilanteen osapuolina olevia oppilaita

Vaihe 3: Selvitystyö ja kestävän ratkaisun rakentaminen

Tilannekartoituksessa on todettu, että kyseessä on kiusaamistilanne. Osapuolille pidetään erikseen käsittelypalaverit, jossa kuullaan heitä lomakkeen 2 mukaisesti. Informoidaan molempien osapuolten huoltajia.

- Ensisuunnitelman mukainen toiminta
- Tilannearvion täydentäminen, kiusaamisen käsittelypalaveri, lomakkeen 2 mukaisesti
- Toimivien puuttumiskeinojen arviointi tilanne- ja persoonakohtaisesti
 - o Kasvatuskeskustelu
 - o Vertaissovittelu, milloin sovittelun edellytykset ovat olemassa. Lähtökohta on, että kiusattua henkilöä ei koskaan pakoteta kohtaamaan kiusaajiaan.
 - o Kiusaamisen toistuessa tai ollessa erityisen vakavaa järjestetään osapuolten ja huoltajien yhteinen tapaaminen asian selvittämiseksi. Lähtökohta on, että kiusattua henkilöä ei koskaan pakoteta kohtaamaan kiusaajiaan.
 - o Oppilashuoltoryhmä käsittely, tarvittaessa yhteistyö lastensuojelun kanssa
 - o Prosessikeinot; perusopetuslain mukaisin rangaistuskeinoin varoitukset, erottaminen.
- Puuttumiskeinojen vaikuttavuuden arviointi ja toimintasuunnitelman muokkaaminen tämän mukaan. On todettu kyseessä olevan kiusaamistilanne. (lomake 2)

Vaihe 4: Tilanteen seuranta ja turvallisuuden ylläpitäminen

Jos käsittelypalaverissa on todettu kiusaaminen niin seurantapalaveri sovitaan pidettäväksi tapauskohtaisesti, kuitenkin **kolmen** viikon kuluessa käsittelypalaverista. Seurantapalaverit pidetään lomakkeen 3 mukaisesti ja molemmille osapuolille erikseen.

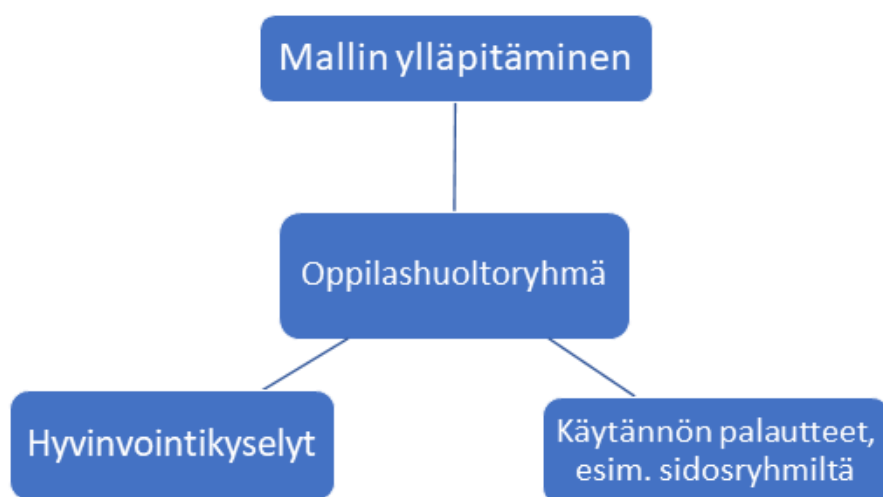
- Kuten edellä on todettu, epäasiallisen käyttäytymisen korjaaminen vaatii tukea, ohjaamista, kannustusta ja aikaa.
- Keskeistä on huomioida, että kiusaamisen / epäasiallisen käyttäytymisen kohteena olevan oppilaan jaksamisesta tulee pitää erityisesti huolta ja kannustaa kertomaan, jos tilanne jatkuu
- Samoin huonosti käyttäytyneen henkilön toiminnan positiivinen ohjaaminen on tärkeää.

Kaikkia tietoon tulleita kiusaamistapauksia seurataan systemaattisesti, jotta ajallisesti voidaan kirjata ja todeta jokaisen tapauksen selvittely päättyneeksi.

Mallin toimivuuden seuranta

Malli otettiin vuoden 2023 alusta käyttöön. Kaikille sidosryhmille annetaan mahdollisuus vaikuttaa mallin kehittämiseen ja kouluissa sen seurannasta vastaa oppilashuoltoryhmä. On tärkeä ymmärtää, että ihmisen käytös ei useinkaan muutu toivottuun suuntaan heti. Kun jokainen sitoutuu malliin, tavoitteeksi voidaan kuitenkin asettaa pysyvä muutos hyvään.

Malli lisätään Wilmaan, josta se on nähtävillä ja käytettävissä. Kaikki lasten ja nuorten kanssa toimivat aikuiset sitoutetaan noudattamaan suunnitelmaa.

Kouluissa tehdään oma hyvinvointikysely kahdesti vuodessa ja osana tätä kysytään myös kiusaamisesta. Nämä kyselyt toimivat hyvinä mittareina myös mallin toimivuudesta. Jos jotkin käytännöt eivät tunnu toimivan, tulee selvittää juurisyyt toimimattomuuteen. Mikäli syy on esimerkiksi yksittäisten henkilöiden (oppilas, opettaja, huoltaja, vanhempi, joku muu sidosryhmän jäsen) haluttomuus muuttaa omaa käytöstään yhteisesti sovitun mallin mukaiseksi, se ei tarkoita, että mallia pitää muuttaa, vaan ko. henkilön kanssa tulee päästä muuten yhteisymmärrykseen. Ensimmäisen kerran mallin toimivuutta tarkastellaan syyslukukaudella 2023.

Liitteet:

- Suunnitelman graafiset koonnit (tehnyt Redanredan Oy) (Liite 1 ja 2)

Lomakkeet, löytyvät kouluilta:

- Kiusaamisepäilyn tilannekartoitus, lomake 1 (Liite 3)
- Käsittelypalaveri, lomake 2 (Liite 4)
- Seurantapalaveri, lomake 3 (Liite 5)

Isonkyrön kunnan esi-, perus- ja lukio-opetuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

2025–2028

Isonkyrön perus- ja lukio-opetuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

1.8.2025 alkaen

1. Johdanto

Perus- ja lukio-opetuksen tärkeimpiä tehtäviä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta kaikessa kouluyhteisön toiminnassa. Tämän suunnitelman tavoitteena on luoda turvallinen, avoin ja kunnioittava oppimisympäristö, jossa jokainen oppilas voi kasvaa ja kehittyä omista lähtökohdistaan käsin. Suunnitelma perustuu voimassa olevaan lainsäädäntöön ja se päivitetään vähintään kolmen vuoden välein tai tarvittaessa useammin.

Tasa-arvoisessa ja yhdenvertaisessa koulussa ei saa esiintyä syrjintää sukupuolen tai muun henkilöön liittyvän syyn, kuten iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan tai vammaisuuden perusteella. Suomen perustuslaissa yhdenvertaisuuden periaate viittaa sekä syrjinnän kieltoon että ihmisten yhdenvertaisuuteen lain edessä. Yhdenvertaisuuslaki, rikoslaki, tasa-arvolaki ja työ-lainsäädäntö tarkentavat syrjinnän kieltä eri elämänalueilla.

Tavoitteena on tasa-arvoinen, yhteistyökykyinen sekä tuloksekas työympäristö, jossa tasa-arvo on osa koko toimintakulttuuria. Tasa-arvon edistäminen on kaikkien koulun jäsenten velvollisuus. Erityisesti koulun johdon ja henkilökunnan sitoutuminen tasa-arvoa edistäviin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin on tärkeää. Tasa-arvosuunnitelman perimmäinen tarkoitus on, että tasa-arvoajatus ja – tavoite saataisiin luontevasti sisällytettyä kaikkeen toimintaan.

2. Lainsäädäntö

Suunnitelman perustana ovat seuraavat keskeiset lait:

- Tasa-arvolaki (609/1986, muutos 1329/2014)
- Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)
- Perusopetuslaki (628/1998)
- Lukiolaki (714/2018)

3. Keskeiset käsitteet

- *Tasa-arvo*: Kaikilla on sukupuolesta riippumatta yhtäläiset mahdollisuudet ja oikeudet koulutuksessa ja kouluyhteisössä.
- *Yhdenvertaisuus*: Ketään ei aseteta eriarvoiseen asemaan esimerkiksi iän, taustan, terveydentilan tai muun henkilökohtaisen ominaisuuden perusteella.
- *Syrjintä*: Epäoikeudenmukaista kohtelua, joka perustuu yksilön ominaisuuksiin tai taustaan.
- *Positiivinen erityiskohtelu*: Tukea tarjotaan heikommassa asemassa oleville oppilaille tasa-arvon edistämiseksi. Esimerkiksi suomi toisena kielenä -opetusta tarjotaan maahanmuuttajataustaisille oppilaille.

4. Toiminnan osa-alueet

4.1 Opetus: Opetuksessa arvostetaan moninaisuutta ja tuetaan kaikkien oppilaiden osallisuutta. Oppimateriaaleissa huomioidaan tasa-arvoiset ja monipuoliset näkökulmat. Esimerkiksi historian opetuksessa käsitellään eri vähemmistöjen roolia suomalaisessa yhteiskunnassa.

4.2 Arviointi: Arviointi perustuu opetussuunnitelmaan ja kohdistuu oppimiseen ja työskentelyyn, ei persoonaan. Se on monipuolista, ohjaavaa ja dokumentoitua. Oppilaita ei verrata toisiinsa, vaan arvioidaan yksilöllisesti suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

4.3 Vakaumus ja mielipide: Eri vakaumuksia ja mielipiteitä kunnioitetaan. Esimerkiksi uskonnollisiin juhliin osallistuminen on vapaaehtoista, ja tarvittaessa tarjotaan vaihtoehtoisia tehtäviä.

4.4 Etninen tausta ja kieli: Koulussa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta. Monikulttuurisuus nähdään voimavarana, jota hyödynnetään esimerkiksi kansainvälisyyspäivissä.

4.5 Seksuaalinen suuntautuminen: Kouluyhteisössä tuetaan avointa ja hyväksyvää ilmapiiriä, jossa jokainen voi tuntea olonsa turvallisesti ja hyväksytyksi omana itsenään.

4.6 Seksuaalinen häirintä: Kaikenlainen häirintä on kiellettyä. Tapauksiin puututaan viipymättä selkeiden toimintamallien mukaisesti.

4.7 Vammaisuus ja terveydentila: Oppilaille taataan yhdenvertainen kohtelu esteettömyyden ja yksilöllisten tukitoimien avulla. Esimerkiksi liikuntarajoitteiselle oppilaalle järjestetään kuljetus ja avustajapalveluita.

5. Nykytilan kartoitus

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista seurataan:

- Kyselyillä oppilaille ja huoltajille
- Henkilöstön tekemillä havainnoilla ja palautteilla

6. Toimenpiteet

6.1 Oppilasvalinnat:

Isonkyrön perusopetukseen hyväksytään kaikki kunnan alueella asuvat oppilaat ja perusopetuksen alkaessa heidät ohjataan lähikouluun. Kyrönmaan lukiossa opiskelijoiden valintaperusteena lukuaineitten 7.0 keskiarvoraja. Lukion keskiarvoraja on julkisesti kaikkien tiedossa, täten molemmissa koulumuodoissa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslaki toteutuvat. Tarvittaessa huomioidaan yksilölliset oppimisedellytykset.

6.2 Opetus ja materiaalit:

Opetus vastaa yksilöllisiin tuen tarpeisiin. Materiaalit ovat saavutettavia ja edustavat erilaisia näkökulmia. Esimerkiksi oppikirjojen kuvasto pyritään valitsemaan niin, että se kuvastaa moninaista yhteiskuntaa.

Mikäli koulunkäyntiin sisältyy leirikouluja, retkiä tai opintokäyntejä, jotka ovat maksullisia, varmistetaan, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus osallistua varallisuudesta huolimatta. Oppilaalla ja opiskelijalla on oikeus saada myös maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä opiskeluhuolto sekä laissa määritellyt opintososiaaliset edut ja palvelut. Opiskelijahuollon palveluiden tulee olla yhdenvertaisesti saavutettavissa riippumatta siitä, missä koulussa oppilas opiskelee.

6.3 Arviointi:

Arviointi perustuu aina opetussuunnitelmien perusteissa asetettuihin ja perusopetuksen maakunnallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin tavoitteisiin. Arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen ja työskentelyyn. Luotettava arviointi edellyttää näiden osa-alueiden monipuolista havainnointia ja dokumentointia.

Oppilaita ja heidän suorituksiaan ei verrata toisiinsa eikä arviointi kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamentiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arviointi toteutetaan maakunnassa yhtenäisin periaattein, jolloin oppilaat ovat samanarvoisessa asemassa. Maakunnallisia painopisteitä ovat yrittäjämäinen toimintatapa ja osallisuus, jotka huomioidaan arvioinnissa.

Arviointi on oppilaan/opiskelijan ikätason mukaista. Arviointi on säännöllistä, monimuotoista ja tavoitteellista. Arvioinnin tehtävänä on ohjata ja tukea oppimisprosessia ja edistää oppimaan oppimista. Itsearvioinnin avulla kasvatetaan lapsen ja nuoren itsetuntemusta ja itseluottamusta. Itsearvioinnin pitää olla arkipäiväinen osa koulutyötä, realistista, kohtuullista ja ajankohtaista. Vertaisarvioinnissa oppilaat ohjataan arvioimaan yhteistä tai toistensa työskentelyä ja valmiita tuotoksia suullisesti tai kirjallisesti. Vertaisarvioinnissa voidaan arvioida myös, kuinka ryhmä on saavuttanut asetettuja tavoitteita.

Kukin opettaja vastaa käytännössä arvioinnista omassa aineessaan ja on velvollinen jo ammattieettisistä syistä noudattamaan tasapuolisuutta ja tasa-arvolain vaatimuksia.

6.4 Turvallinen oppimisympäristö:

- Kiusaamista ja syrjintää ehkäistään systemaattisesti.
- Toimintamallit ongelmatilanteisiin ovat selkeitä.
- Tilat ovat esteettömiä.
- Henkilökunta koulutetaan puuttumaan tehokkaasti tilanteisiin.

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Kouluissa puututaan kaikenlaiseen kiusaamiseen ja syrjintään ja kasvatetaan oppilaita, jotka eivät kiusaa muita. Kiusaamisen vastaiseen toimintaan on Isossakyrössä käytössä Kiusaamisen vastainen –malli, johon kaikki koulut on sitoutettu.

6.5 Osallisuus ja kuuleminen:

- Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia vaikuttaa koulun toimintaan esimerkiksi oppilaskunnan kautta.
- Huoltajien ja oppilaiden näkemyksiä kuullaan aktiivisesti koulun kehittämistyössä.

Koulun aikuisten toiminnassa otetaan huomioon oppilaan ja opiskelijan etu, oppilaan ja opiskelijan oikeus ilmaista näkemyksensä ja tulla kuulluksi sekä heidän näkemystensä kunnioittaminen sekä hyvinvoinnin edistäminen oppilaiden ja opiskelijoiden kehitystason mukaisesti.

6.6 Henkilöstön koulutus:

- Koulutusta järjestetään säännöllisesti tasa-arvosta ja syrjinnän ehkäisystä.

- Tietoisuutta tiedostamattomista ennakkoluuloista lisätään esimerkiksi työpajojen kautta.

6.7 Tuki oppilaille:

- Tarjotaan vertaistukea ja tukihenkilötoimintaa.
- Osallistutaan työpajoihin ja teemapäiviin.
- Kehitetään anonyymejä palautekanavia.
- Tunnetaitojen ja empatian kehittämistä tuetaan opetuksessa.

7. Häirintä- ja syrjintätilanteet

Häirinnän ja syrjinnän ehkäisy:

- Häirintää käsitellään säännöllisesti luokassa, esimerkiksi osana tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetusta.
- Eryteisesti kiinnitetään huomiota uusien oppilaiden ja opiskelijan sopeutumiseen kouluun.
- Toimintamallit ovat selkeitä ja tunnettuja koko kouluyhteisössä.

Häirintään ja syrjintään puuttuminen

- Ensisijaisena vastuuhenkilönä on aikuinen (opettaja tai kuka tahansa muu henkilökuntaan kuuluva), joka on ensimmäisenä tilanteessa mukana.
- Keskustellaan asianosaisten kanssa ja selvitetään tilanteen kulku ja kirjataan se.
- Järjestetään osapuolien välinen kuuleminen ja sovitaan, että ei-toivottu toiminta loppuu ja tehdään selväksi, mitä tapahtuu jatkossa, mikäli sopimus ei pidä.
- Sovitaan seurannasta.
- Ilmoitetaan asiasta vakavuusasteen mukaan huoltajalle, koulun opiskeluhuoltohenkilöstölle, koulukuraattorille jne.
- Suoritetaan mahdolliset rankaisutoimet.
- Opiskeluhuolto huolehtii, että sekä uhri että tekijä saavat tarvitsemansa tuen. Mikäli kyseessä on laajempi ilmiö, päätetään yhteisistä toimintatavoista.
- Jos tilanne toistuu, pyydetään tekijän huoltajat tulemaan koululle ja selvittämään tilannetta ja pohtimaan, mitä tehdään seuraavaksi. Vakavammissa tapauksissa arvioidaan myös lastensuojelun ja poliisin tarve.

8. Suositukset kouluille

- Toteutumista arvioidaan säännöllisesti esimerkiksi oppilaskyselyillä.
- Kehittämistyötä tehdään yhdessä oppilaiden, huoltajien ja henkilöstön kanssa.
- Kartoitus toteutetaan ikätaso huomioiden, esimerkiksi alakoulussa piirrostehtävillä.
- Teemoja käsitellään opetuksessa ja teemapäivillä.
- Toimenpiteet kirjataan vuosisuunnitelmaan ja vastuuhenkilöt nimetään.
- Tämä suunnitelma on osa koulun opiskeluhuoltosuunnitelmaa.

9. Seuranta ja arviointi

- Kysely toteutetaan kolmen vuoden välein.
- Suunnitelma päivitetään tarvittaessa.
- Palautteet huomioidaan kehittämistyössä.
- Toimenpiteet sisällytetään koulujen vuosisuunnitelmiin.
-

10. Hyväksyntä ja tiedotus

Tämä suunnitelma on hyväksytty lautakunnassa 24.6.2025. Vastuuhenkilöinä toimivat koulunjohtajat ja rehtorit yhteistyössä kouluyhteisön kanssa. Suunnitelma esitellään oppilaille, huoltajille ja henkilökunnalle koulun lukuvuoden alussa ja aina tarvittaessa.

Liite

TASA-ARVON JA YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMISEN TAPOJA

Koulun toiminnan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden parantamiseksi keskeisiä kehittämisalueita ovat:

- syrjinnän tunnistaminen
- syrjintään puuttuminen
- toiminnan ja käytäntöjen vaikutusten arviointi ja yhdenvertaisuutta edistävien toimenpiteiden toteutuminen
- osallisuuden lisääminen.

Jatkuvana toimintana

Mahdollisia tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen keinoja (osallisuus ja vaikuttaminen toiminnan keskiössä):

1. Kyselyt
 - a. ikätason mukaisia
 - b. vinkkejä kysymysten asetteluun Tasa-arvo on taitolaji -oppaassa
2. Keskustelu opetuskeskusteluna
 - a. Case-ajattelu
 - b. ikätason mukaisuus
3. Demokraattinen vaikuttaminen

Esimerkiksi luokanvalvojan, yhteiskuntaopin ja äidinkielen tunneille sopivia:

 - i. Esimerkiksi kokous, väittely, työryhmätyöskentely jne. Aiheena tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvä aihe.
 - ii. Käytetään demokraattisen päätöksenteon elementtejä; toimijat valitaan luokasta (puh. joht., sihteeri, pöytäkirjan tarkastajat, hallitus-oppositio jne)
 - iii. Kannustaminen osallistumaan Lasten parlamentin, oppilas- ja opiskelijakunnan hallitusten toimintaan ymv.
4. Kuvallinen tai muu esitys
 - a. Yksilön tai ryhmän työ/kollaasi/kone/robotti

- b. Esittävä taide (näytelmä, pantomiimi, tilannekuva)
- 5. Kolmannen sektorin, nuorisovaltuuston ja oppilas- ja opiskelijakuntien kanssa tehtävä yhteistyö

Toimintasuunnitelma 2025–2028

Koulut tekevät tarkennetut toimintasuunnitelmat vuosisuunnitelmiinsa.

Alakoulut

Alakouluilla käydään kevätlukukausittain keskustelut tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta sekä luokittain että oppilaskunnan hallituksen kanssa. Keskusteluissa otetaan huomioon oppilaiden ikätaaso. Kirjataan tulokset ja esiin tulleet epäkohdat, ja suunnitelma miten niitä poistetaan. Käydään asiat läpi henkilökunnan kanssa. Toimenpiteet kirjataan vuosisuunnitelmaan.

Yläkoulu

Syyslukukaudella 2025 tehdään oppilaille kysely nykytilanteesta. Kirjataan tulokset ja esiin tulleet epäkohdat, ja suunnitelma miten niitä poistetaan.

Jatkossa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyt tehdään joka kolmas vuosi, ja tulosten perusteella nähdään ovatko toimenpiteet olleet toimivia ja valitaan seuraavat painotusalueet. Toimenpiteet kirjataan vuosisuunnitelmaan.

Lukio

Syyslukukaudella 2025 tehdään opiskelijoille kysely nykytilanteesta, lukuvuonna 2025–26 painotetaan ennalta ehkäisevää toimintaa ja kiinnitetään erityistä huomiota.

Jatkossa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyt tehdään joka kolmas vuosi ja tulosten perusteella nähdään ovatko toimenpiteet olleet toimivia ja valitaan seuraavat painotusalueet. Toimenpiteet kirjataan vuosisuunnitelmaan.

Lisäksi voidaan viettää erilaisia teemapäiviä, järjestää muita tapahtumia koulun sisällä ja/tai yhdessä vanhempien tai vanhempainyhdistysten kanssa. Huomioida Minna Canthin –päivää yms.